
Vergaderjaar 2025-2026

36 960 Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's - ProtectEU: Agenda om terrorisme te voorkomen en te bestrijden

C BRIEF VAN DE EUROPESE COMMISSIE

Aan de van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

Cc: Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 augustus 2026

De Commissie dankt de Eerste Kamer voor het advies over de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Europees Comité van de Regio's getiteld "ProtectEU: Agenda om terrorisme te voorkomen en te bestrijden", COM(2026) 101 final (ProtectEU-agenda).

De Commissie licht de doelstellingen van de ProtectEU-agenda graag nader toe ter verduidelijking van een aantal punten die de Eerste Kamer aan de orde heeft gesteld.

De ProtectEU-agenda vormt het begin van een nieuwe aanpak voor de bestrijding van terrorisme en gewelddadig extremisme in een veranderd veiligheidslandschap, waarin dreigingen complexer, hybrider en transnationaler zijn geworden. Hoewel de nationale veiligheid de exclusieve verantwoordelijkheid van de lidstaten blijft, speelt de EU een belangrijke rol bij het ondersteunen, coördineren en aanvullen van nationale maatregelen. Zij draagt bijvoorbeeld bij aan informatie-uitwisseling, operationele samenwerking, preventie, de bescherming van openbare ruimten en kritieke infrastructuur, de versterking van terrorismefinanciering en de samenwerking met internationale partners.

Alle maatregelen in het kader van de ProtectEU-agenda zijn gebaseerd op de eerbiediging van de grondrechten, waaronder privacy, gegevensbescherming, vrijheid van godsdienst of levensovertuiging, vrijheid van meningsuiting en procedurele rechten, en op de beginselen van noodzakelijkheid, evenredigheid en non-discriminatie. Ter aanvulling en vervollediging van de reactie op terrorisme worden de lidstaten gevraagd om naar aanleiding van het strategische kader in de ProtectEU-agenda een nationale strategie vast te stellen en deze regelmatig te actualiseren.

De Commissie hecht waarde aan de opmerkingen van de Eerste Kamer en geeft graag de volgende verduidelijkingen op basis van de informatie waarover ze beschikt en die ze vrij kan delen.

De mededeling werd aangekondigd in de eerdere mededeling getiteld ProtectEU: een Europese strategie voor interne veiligheid¹ en is een antwoord op een dreigingsbeeld

¹ COM(2025) 148 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0148&qid=1784106342950>.

dat wordt gekenmerkt door het voortduren van jihadistisch terrorisme, de diversificatie van extremistische motieven, de toenemende verwevenheid van terrorisme, georganiseerde criminaliteit en vijandige buitenlandse inmenging, het gebruik van onlineomgevingen voor werving en propaganda, het gebruik van nieuwe technologieën, waaronder artificiële intelligentie, door terroristische actoren en de steeds internationalere en hybridere aard van terroristische dreigingen.

De Eerste Kamer vraagt op welke websites of socialemediaplatforms jihadistische actoren voornamelijk desinformatie en expliciete oproepen tot geweld hebben verspreid. In Verordening (EU) 2021/784 inzake het tegengaan van de verspreiding van terroristische online-inhoud² ("verordening terroristische online-inhoud") zijn regels vastgesteld over verwijderingsbevelen, transparantie en waarborgen voor de vrijheid van meningsuiting en van informatie. Dergelijke regels gelden voor alle soorten platforms die onder de definitie van aanbieders van hostingdiensten vallen. De EU-eenheid voor de melding van internetuitingen (Europol) maakt het met het PERCI-platform eenvoudiger voor de nationale bevoegde autoriteiten van de EU-lidstaten om verwijderingsbevelen en doorverwijzingen aan aanbieders van onlinediensten door te sturen. In dit kader blijven het toezicht op aanbieders van hostingdiensten en de opsporing van terroristische online-inhoud een bevoegdheid van de nationale bevoegde autoriteiten van de lidstaten.

De Commissie merkt ook op dat terroristische actoren steeds vaker gebruikmaken van een breed scala aan onlinediensten, waaronder reguliere sociale media, apps voor versleutelde berichten, videoplatforms en, in toenemende mate, game-omgevingen. Welke specifieke diensten worden gebruikt, kan snel veranderen: daders passen zich aan de handhavingsmaatregelen aan en verplaatsen zich naar andere platforms. Naast de verordening terroristische online-inhoud biedt het EU-Internetforum een vrijwillig kader voor samenwerking tussen de lidstaten, aanbieders van onlinediensten en het maatschappelijk middenveld om terroristische en gewelddadige extremistische online-inhoud en opkomende onlinedreigingen aan te pakken.

De Eerste Kamer vraagt of Rusland sabotage- en hybride acties heeft ondernomen tegen EU-organisaties en of de instellingen en locaties van de EU zelf voldoende worden beschermd. De Commissie kan echter geen uitgebreider commentaar geven op vertrouwelijke dreigingsanalyses of toeschrijvingen dan wat al publiekelijk is verklaard. Wat de EU-instellingen betreft, werkt de Commissie aan de versterking van de informatiebeveiliging binnen de instellingen en organen van de Unie, onder meer via beveiligde communicatiekanalen en de voorgestelde verordening betreffende informatiebeveiliging in de instellingen, organen en instanties van de Unie³.

In de ProtectEU-agenda wordt verwezen naar de groeiende bezorgdheid over incidenten in verband met hybride campagnes en mogelijke sabotage, met name gericht tegen kritieke infrastructuur, door vijandige statelijke actoren en hun handlangers. Dergelijke incidenten zijn in de hele Unie gedocumenteerd. De uitvoering van Richtlijn (EU) 2022/2557 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten⁴ en Richtlijn (EU) 2022/2555 betreffende maatregelen voor een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Unie⁵ (NIS 2-richtlijn) moet zorgen voor de verbetering van de fysieke en cyberweerbaarheid van kritieke entiteiten die essentiële diensten verlenen in de sectoren die onder de wetgeving vallen.

Wat betreft de vraag van de Eerste Kamer over de terugkeer van buitenlandse vrijwilligers en Russische oud-strijders met gevechtservaring, laat de Commissie weten dat zij niet bevoegd is om dergelijke operationele informatie bij te houden of op te slaan. In voorkomend geval valt het bijhouden of opslaan van dergelijke

² <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/784/oj/nld>.

³ COM(2022) 119 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex:52022PC0119>.

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj/nld>.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj/nld>.

informatie hoofdzakelijk onder de bevoegdheid van de lidstaten. Of dergelijke informatie “slagveldgegevens” vormen, hangt af van de specifieke omstandigheden van het individuele geval.

De Commissie is van mening dat Europol de lidstaten moet blijven ondersteunen voor zover zijn mandaat dit toelaat. In de ProtectEU-agenda worden verdere maatregelen vastgesteld om de operationele ondersteuning van Europol te versterken, onder meer door het intensiveren van de samenwerking met betrouwbare derde landen en het vergemakkelijken van de uitwisseling van relevante informatie over personen die een bedreiging voor de veiligheid kunnen vormen, in overeenstemming met de Europol-verordening en de toepasselijke rechtskaders.

Op 24 juni 2026 heeft de Commissie een ambitieuze herziening van het mandaat van Europol voorgesteld⁶. Die heeft tot doel een efficiëntere en veiligere informatie-uitwisseling mogelijk te maken, de operationele steun aan de lidstaten te versterken, Europol tot een sterkere technologie- en innovatiehub voor rechtshandhaving te maken en de samenwerking met andere EU-agentschappen en internationale partners te bevorderen.

De ProtectEU-agenda bevat verschillende maatregelen om openbare ruimten en gebedshuizen beter te beschermen tegen allerlei soorten bedreigingen, waaronder ramvoertuigen. De Commissie erkent dat de nationale veiligheid de exclusieve verantwoordelijkheid van de lidstaten blijft. Daarom zijn initiatieven op dit gebied bedoeld om de lidstaten te ondersteunen bij hun inspanningen door middel van de uitwisseling van beste praktijken, financiering en de bevordering van gemeenschappelijke normen. Zo zijn er via het EU-programma voor veiligheidsadviseurs, waarbij opgeleide adviseurs uit de EU-lidstaten aangesloten zijn, meer dan 50 adviesmissies uitgevoerd ter ondersteuning van kwetsbaarheidsbeoordelingen van openbare ruimten, massa-evenementen en kritieke infrastructuur in de hele Unie.

Via het Fonds voor interne veiligheid is 30 miljoen EUR toegewezen aan projecten die onder meer gericht zijn op het beschermen van Joodse gebedshuizen, het aanpakken van misbruik van en handel in vuurwapens en het tegengaan van dreigingen van niet-coöperatieve drones. Deze projecten zijn bedoeld om technische en operationele tools en richtsnoeren te ontwikkelen, die door autoriteiten in de hele EU kunnen worden gebruikt voor de bescherming van openbare ruimten. Het blijft het doel van de Commissie om toe te werken naar een EU die vrij is van antisemitisme, in overeenstemming met de EU-strategie ter bestrijding van antisemitisme en ter bevordering van het Joodse leven⁷. Daarvoor onderhoudt de Commissie via de werkgroep voor de bestrijding van antisemitisme regelmatig contact met vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap uit de hele EU en met speciale gezanten en nationale coördinatoren voor de bestrijding van antisemitisme.

Wat betreft de mogelijkheden voor de invoering van een “beschermingsverplichting” voor exploitanten van openbare ruimten, zal de Commissie in nauw overleg met de particuliere sector een diepgaande analyse uitvoeren om de noodzaak, haalbaarheid en omvang van deze mogelijkheden te beoordelen.

De Eerste Kamer vraagt naar mogelijke actualiseringen van de beperkende maatregelen van de EU ter bestrijding van terrorisme. Op 26 februari 2026 heeft de Raad van de EU een nieuw besluit⁸ aangenomen ter versterking van het kader van beperkende maatregelen. Met het besluit worden de criteria voor plaatsing op de lijst uitgebreid. Voortaan kan de EU sancties opleggen aan vooraanstaande leden van op de EU-lijst geplaatste groepen, entiteiten en rechtspersonen, en groepen en entiteiten

⁶ COM(2026) 580 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=COM:2026:580:FIN>.

⁷ COM(2021) 615 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex:52021DC0615>.

⁸ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=OJ:L_202600455.

die banden hebben met groepen, rechtspersonen en entiteiten die betrokken zijn bij terroristische daden, bijvoorbeeld omdat ze deelnemen aan de financiering van terrorisme of betrokken zijn bij training in terrorisme en rekrutering. De procedurele waarborgen blijven van toepassing op alle nieuwe plaatsingen op de lijst.

Wat de vragen in verband met Richtlijn (EU) 2017/541 inzake terrorismebestrijding⁹ betreft, wil de Commissie verduidelijken dat in de ProtectEU-agenda geen herziening van de richtlijn wordt aangekondigd, noch van de definitie van terroristische misdrijven. Op 26 mei 2026 heeft de EU het Protocol tot wijziging van het Verdrag van de Raad van Europa ter voorkoming van terrorisme ondertekend, waarmee de definitie van terroristische misdrijven van de Raad van Europa in overeenstemming wordt gebracht met de EU-definitie in artikel 3 van de richtlijn¹⁰.

De Commissie benadrukt ook dat de grondrechten en de rechtsstaat strikt moeten worden geëerbiedigd voor een doeltreffende bestrijding van terrorisme. De EU-aanpak blijft ideologisch neutraal en pakt terrorisme en gewelddadig extremisme in al zijn vormen aan, met volledige inachtneming van de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging en andere grondrechten. Net als de bestaande EU-maatregelen ter bestrijding van terroristische online-inhoud en EU-regels inzake de screening van onderdanen van derde landen aan de buitengrenzen¹¹, zullen de toekomstige maatregelen van de EU-routekaart voor rechtmatige en doeltreffende toegang tot gegevens voor rechtshandhaving¹² de grondrechten en de regels inzake gegevensbescherming ook volledig in acht nemen.

De Commissie hoopt dat zij met deze toelichting voldoende is ingegaan op de door de Eerste Kamer aan de orde gestelde punten en kijkt ernaar uit de politieke dialoog in de toekomst voort te zetten.

Ekaterina Zaharieva
Lid van de Commissie

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj/nld>.

¹⁰ https://home-affairs.ec.europa.eu/news/eu-signs-protocol-amending-council-europe-convention-prevention-terrorism-strengthening-global-2026-05-26_nl

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj/nld>.

¹² COM(2025) 349 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex:52025DC0349>.